

NORGES HØYESTERETT

D O M

avsagt 22. oktober 2020 av Høyesterett i avdeling med

dommer Bergljot Webster
dommer Kristin Normann
dommer Ragnhild Noer
dommer Espen Bergh
dommer Kine Steinsvik

HR-2020-2020-A, (sak nr. 20-127609STR-HRET)
Anke over Borgarting lagmannsretts dom 11. juli 2020

Påtalemyndigheten

(kst. statsadvokat Åsmund Yli)

mot

A

(advokat Steinar Jacob Thomassen)

S T E M M E G I V N I N G

(1) Dommer **Steinsvik:**

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (2) Saken gjelder spørsmålet om forbudet mot å benytte håndholdt mobiltelefon «under kjøring» får anvendelse når føreren har stanset bilen for rødt lys.
- (3) Ved forelegg utferdiget av politimesteren i Oslo 20. september 2019 ble A siktet for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 23 b, jf. forskrift om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2. Grunnlaget var angitt slik:

«Torsdag 12. september 2019 ca. kl. 15.40 i ----- i Oslo kjørte han/hun varebil, med kjennemerke XX 00000 og benyttet mobiltelefon under kjøring både ved å holde telefonen i høyre hånd opp mot øret og ved å trykke flere ganger på telefonen, mens han så ned på denne, mens han hadde stoppet for rødt lys.»

- (4) Boten var satt til 1 700 kroner. A ble samtidig ilagt tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode på seks måneder i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1, jf. forskrift om tap av retten til å føre motorvogn mv., med følgende begrunnelse:

«Forholdet medfører tap av retten til å føre førerkortpliktig motorvogn for en periode på 6 – seks – måneder, regnet fra 12. september 2019 i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 1. Du hadde 7 aktive prikker på tidspunktet for bruk av mobiltelefon, som gir 2 prikker, jf. prikkforskriftens § 2 nr. 10, jf. § 3 annet ledd. Det gir til sammen 9 prikker som medfører tap av førerretten, jf. prikkforskriftens § 4.»

- (5) A vedtok ikke forelegget. Saken ble på denne bakgrunn oversendt tingretten for pådømmelse, jf. straffeprosessloven § 268.

(6) Oslo tingrett avsa 29. november 2019 dom med slik domsslutning:

- «1. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 23 b, jf. forskrift om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2 første ledd, til å betale en bot stor kr 2000,- – totusen – subsidiært fengsel i 5 – fem – dager.
2. I medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 2, jf. forskrift om prikkbelastning § 4 første ledd, jf. § 2 nr. 10 fradømmes A retten til å føre motorvogn for en periode på 6 – seks – måneder regnet fra 12. september 2019.
3. A dømmes til å erstatte det offentlige sakens omkostninger med kr 5000,- – femtusen.»

(7) Tingretten kom til at As bruk av mobiltelefonen skjedde «under kjøring», og at forbudet i forskriften var overtrådt selv om bruken skjedde mens bilen hadde stanset for rødt lys.

(8) A anket over lovanvendelsen. Borgarting lagmannsrett avsa 11. juli 2020 dom med slik domsslutning:

«A frifinnes.»

- (9) Flertallet kom til at ordlyden i forskriften § 2, sett i sammenheng med formåls- og straffverdighetsbetraktninger, ikke ga tilstrekkelig veiledning om at forbudet også eventuelt var ment å ramme bruk av mobiltelefon mens kjøretøyet står stille. Mindretallet mente at forholdet falt inn under begrepet «under kjøring» i forskriften § 2, og fremholdt at det var tale om en ordinær trafikal situasjon der bilen var en del av trafikken.
- (10) Lagmannsretten behandlet saken skriftlig og i sammenheng med sak nr. 19-180070AST-BORG/03, som reiste et tilsvarende tolkningsspørsmål.
- (11) Påtalemyndigheten har anket til Høyesterett over lovanvendelsen og har i korthet gjort gjeldende at lagmannsrettens tolkning av forskriften § 2 og begrepet «under kjøring» er feil, og at bestemmelsen gir tilstrekkelig klar hjemmel for straffansvar.
- (12) Forsvareren har lagt ned påstand om at anken forkastes, og har gjort gjeldende at straffebudet ikke gir nødvendig veiledning om at bruk av mobiltelefon er straffbart i et tilfelle som her, og at hjemmelen derfor ikke er tilstrekkelig klar.
- (13) Saken er, som i lagmannsretten, behandlet i sammenheng med HR-2020-2019-A. Spørsmålet i den saken var om bruk av mobiltelefon mens bilen står stille i kø, rammes av straffebudet.

Mitt syn på saken

De faktiske forholdene

- (14) A ble stanset av politiet under en trafikkontroll i Oslo sentrum, da en av politibetjentene observerte ham med mobiltelefon i høyre hånd.
- (15) Lagmannsretten har gjengitt det hendelsesforløpet tingretten fant bevist slik:
- «Tiltalte har i sin forklaring i retten opplyst at han først tok frem mobiltelefonen – som var håndholdt – etter at han hadde stanset på rødt lys. Siden bilen som han førte hadde automatgir, var også motoren avslått da bilen ble holdt i ro ved at han tråkket på bremsepedalen. Ifølge tiltalte var formålet med å ta frem telefonen å undersøke hva klokken var. Han tok derfor mens han sto stille i lyskrysset opp telefonen fra midtkonsollen på bilen, trykket på skjermen på den for at den skulle fungere og undersøkte deretter hva klokken var.»
- (16) Den konkrete lovanvendelsen må prøves basert på forholdet slik det er beskrevet her.

Lovanvendelsen

- (17) Forskrift 17. desember 1999 nr. 1309 om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2 første ledd lyder slik:

«Fører av en motorvogn må ikke bruke mobiltelefon under kjøring.»

- (18) Forskriften § 2 andre og tredje ledd inneholder enkelte unntak fra forbudet som ikke er aktuelle i vår sak.
- (19) A var «fører» av bilen. Ved at han tok opp mobiltelefonen og trykket på skjermen for å undersøke hva klokken var, er også vilkåret om å «bruke mobiltelefon» oppfylt, jf. § 2 første ledd. Bruk av mobiltelefon er i forskriften § 1 bokstav b definert som «enhver betjening av mobiltelefonens funksjoner». Jeg bemerker imidlertid at det å ta frem mobilen og trykke på skjermen for å se hva klokken er, må antas å ligge helt i nedre sjikt av hva som faller inn under vilkåret om betjening av mobiltelefonens funksjoner.
- (20) Det avgjørende for om A har overtrådt forbudet, er derfor om bruken av mobiltelefonen skjedde «under kjøring».
- (21) Jeg har på vegne av flertallet i dommen HR-2020-2019-A, avsagt tidligere i dag, redegjort for rekkevidden av forbudet mot å bruke mobiltelefon «under kjøring», og der konkludert med at forbudet i forskrift om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2 omfatter bruk av mobiltelefon i situasjoner der bilen står stille ved kortvarige trafikale stans.
- (22) I avsnitt 41–42 er det gitt følgende oppsummering og konklusjon på hjemmelsspørsmålet:

«Jeg er etter dette kommet til at As bruk av mobiltelefonen skjedde ‘under kjøring’, selv om bruken skjedde under en kortvarig trafikal stans som følge av kø. Forholdet dekkes av ordlyden, og det som foreligger av øvrige kilder, klargjør at forbudet gjelder i slike situasjoner. Reelle hensyn gir ikke grunnlag for likevel å avgrense straffansvaret.

Tolkningsresultatet ivaretar også de krav som må stilles til *klar lovhjemmel* for straffansvar. Det er ikke snakk om å anvende straffebestemmelsen på et forhold utenfor rammene av ordlyden, og etter mitt syn er det heller ikke snakk om noen utvidende tolkning. Ordlyden er relativt klar, og det er ikke andre rettskilder som gjør at rettstilstanden likevel ikke gir rimelig veiledning om hvilke handlinger som er belagt med straff. Etter mitt er hensynet til forutberegnelighet ivaretatt ved at A med rimelighet kunne forutse at hun ved å bruke mobiltelefonen mens bilen sto stille en kort periode på grunn av kø, overtrådte forbudet i forskriften § 2.»

- (23) A stanset for rødt lys, ikke på grunn av oppstått kø. Det er etter mitt syn ingen grunn til å behandle disse to situasjonene forskjellig.
- (24) Jeg konkluderer derfor med at vilkåret om at bruken av mobiltelefonen må skje «under kjøring», er oppfylt, og at A derfor har overtrådt forbudet i forskriften § 2.

Straffutmåling

- (25) Etter straffeprosessloven § 345 andre ledd kan retten ved begrenset anke avsi ny dom dersom «de nødvendige forutsetninger er til stede». Aktor og forsvarer er enige om at Høyesterett i dette tilfellet bør avsi ny dom. Også jeg er enig i det. De faktiske forholdene er erkjent, og det er ikke tvil om at de øvrige straffbarhetsvilkårene er oppfylt.

- (26) Straffen fastsettes i tråd med aktors påstand om at A idømmes bot med 2 000 kroner for overtredelse av bestemmelser gitt i medhold av vegtrafikkloven § 23 b. Subsidiær fengselsstraff fastsettes til fire dager.
- (27) Aktor har videre lagt ned påstand om tap av retten til å føre motorvogn for en periode på tre måneder, i medhold av vegtrafikkloven § 33 nr. 2, jf. forskrift om prikkbelastning § 4. Hendelsen ligger tilbake i tid, og aktor har påstått tapstiden satt i samsvar med den perioden As førerkort har vært midlertidig beslaglagt. Jeg er enig i dette.

Konklusjon

- (28) Jeg stemmer for denne

D O M :

1. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 23 b, jf. forskrift om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2 første ledd til å betale en bot på 2 000 – totusen – kroner, subsidiært fengsel i 4 – fire – dager.
2. A fradømmes retten til å føre motorvogn for en periode på 3 – tre – måneder, regnet fra 12. september 2019, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 2, jf. forskrift om prikkbelastning § 4.

- (29) Dommer **Noer:**

Dissens

- (30) Som nevnt av førstvoterende har denne saken vært behandlet sammen med HR-2020-2019-A, hvor dom ble avsagt tidligere i dag. Mitt primære syn går fram av dissensen der. Flertallets rettsforståelse i den saken er retningsgivende for seinere saker. De to sakene har imidlertid blitt behandlet sammen i Høyesterett med en felles prosedyre om det prinsipielle rettsspørsmålet. Jeg finner på denne bakgrunn at jeg bør gi uttrykk for min selvstendige oppfatning også i saken her, uavhengig av flertallets rettsforståelse i den første saken. Det gir, slik jeg ser det, det riktige bilde av Høyesteretts syn i disse sakene.
- (31) Som det går fram av dissensen i HR-2020-2019-A, mener jeg at det ikke er tilstrekkelig hjemmel for å straffe for mobilbruk i en bil som står stille. Når det gjelder den nærmere begrunnelsen, viser jeg til dissensen. Selv om faktum er noe forskjellig i de to sakene, vil mitt grunnleggende syn på hjemmelsspørsmålet føre til samme resultat her som i den første saken. Jeg mener derfor at A må frifinnes, og stemmer for at anken forkastes også i saken her.

- (32) Dommer **Normann:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med annenvoterende, dommer Noer.
- (33) Dommer **Bergh:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende, dommer Steinsvik.
- (34) Dommer **Webster:** Likeså.
- (35) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

D O M :

1. A, født 00.00.1977, dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 23 b, jf. forskrift om forbud mot førers bruk av håndholdt mobiltelefon under kjøring med motorvogn § 2 første ledd til å betale en bot på 2 000 – totusen – kroner, subsidiært fengsel i 4 – fire – dager.
2. A fradømmes retten til å føre motorvogn for en periode på 3 – tre – måneder, regnet fra 12. september 2019, jf. vegtrafikkloven § 33 nr. 2, jf. forskrift om prikkbelastning § 4.